

Globális információs infrastruktúra: a lehetetlen megkísértése

Jó hír, hogy a világ vezető politikusai elfogadják a világméretű információs szupersztráda, a *globális információs infrastruktúra (GII)* kiépítésének szükségességét. Rossz hír, hogy senki nem tudja, mit is takar e fogalom.

Tudjuk, hogy a fejlődés során egyre nagyobb szerephez jut az információ, de nem tudjuk, hogy az információ forradalmának milyen hatása lesz az emberi életre, a tevékenységekre, az emberek egymás közötti viszonyaira, új munkahelyek teremtésére, a távmunkára, távoktatásra, távdiagnosztizálásra stb.

A hét legfejlettebb ország miniszterei és gazdasági vezetői nyolc pontban határozták meg a GI megvalósításának alapelveit:

- a tisztességes piaci verseny támogatása;
- a magánberuházások elősegítése;
- a törvényi keretek meghatározása;
- a nyílt hozzáférésű távközlési hálózatok megteremtése;
- az általános ellátási és hozzáférési kötelezettség megvalósítása;
- minden állampolgár számára azonos lehetőségek biztosítása;
- a lehetőségek és szolgáltatások széles választékának megteremtése;
- a világméretű – elsősorban a fejlődő országokkal való – együttműködés szükségességének felismerése.

Az alapelveken kívül a teendőket is meghatározták:

- a távközlési hálózatok összekötése és zavartalan együttműködése;
- a hálózatok, szolgáltatások és alkalmazások világpiacának megteremtése;
- a biztonság és titkosság megteremtése;
- a szellemi tulajdon védelme;
- együttműködés a K+F-ben;
- az információs társadalom kialakítása társadalmi hatásának folyamatos figyelése.

Bár e célok elég világosak, mégsem határozzák meg az információs társadalom vagy a GI mibenlétét. Abban már megegyeztek a politikusok, hogy az információs társadalom megvalósítása négy fázisban képzelhető el:

1. A *műszaki* fázisban a mérnököknek, tudósoknak, közgazdászoknak kell feltárniuk a lehetőségeket.
2. A *népszerűsítő* fázisban az újságíróknak és társadalomtudósoknak kell tudatosítaniuk a nagyközönségben a lehetőségek kiaknázásának előnyeit.
3. A *politikai* fázisban a politikusoknak kell egyetértésre jutniuk az információs társadalomban rejlő lehetőségek kihasználásában.
4. A *végző, bevezető* fázisban a társadalomnak el kell fogadnia az információs forradalom új lehetőségeit és szabályait.

Jelenleg két nézet áll szemben egymással: az egyik a műszaki, hálózatépítési kérdésekre, a másik a társadalmi és szolgáltatási kérdésekre helyezi a hangsúlyt; mondhatnánk úgy is, hogy az egyik a hardver, a másik a szoftver problémáit helyezi előtérbe. A kettő együttes megoldása, a világhálózat kiépítése és a szolgáltatási igények egységes kielégítése nagyon nehéz, majdhogynem lehetetlen, már csak az egyes országok eltérő fejlettségi foka, eltérő társadalmi szerkezete, gazdasági helyzete és távközlési hálózatának fejlettségi szintje miatt is.

Ma még nemigen van más lehetőség, mint:

- továbbra is a nemzeti szabályozó struktúrára kell támaszkodni;
- el kell fogadni a nem kormányzati szervezetek egymás között kialakított megállapodásait;
- a nemzetközi intézményeket meg kell erősíteni.

A GI kiépítését nemzetek közötti kétoldalú és sokoldalú szerződéseknél, jó szándékú vitáknál, alkuknál kell megelőznie. A nemzeti szabványokat nemzetközi szabványoknak kell felváltaniuk. Ebben nagy segítséget nyújthatnak a társadalom elvárásai és a világkereskedelem fejlődése. Remélhető, hogy az országok, nemzetek és polgárok ennek a folyamatnak nemcsak passzív szemlélői, hanem aktív közreműködői kívánnak lenni.

/Public Network Europe, 1996. december–1997. január, p. 27–30./

(Reich György)